

Pierre Audi brengt gecompriëerde trilogie van Strindberg met veel ernst en levenloze sfeer

Een hoop geweld dat weinig uithaalt

Theater

Naar Damascus

★★★★☆

► Zelfs het spel van Derwig en Nietvelt kan theateraal overdadige *Damascus* niet redden.

AMSTERDAM De Zweedse August Strindberg voorzag drie toneelstukken van de titel *Naar Damascus*. Ze vormen een reeks zelfportretten, waarin hij onder meer zijn moeizame relaties met vrouwen en zijn problematische verhouding tot het christendom aan bod laat komen. Uiteindelijk vormt de trilogie een spirituele zoektocht naar zingeving en verlossing.

Regisseur Pierre Audi en zijn bewerkster Janine Brogt brachten deze drie stukken terug tot een voorstelling van twee uur bij Toneelgroep Amsterdam. Operaregisseur Audi - artistiek directeur van De Nederlandse Opera én van het Holland Festival - ontfermt zich zo af en toe eens graag over een toneelregie. Bij Toneelgroep Amsterdam regisseerde hij eerder al Shakespeares *Timon van Athene* (1995) en *Oedipus* (2001). Audi zegt een voorliefde te hebben voor 'weerbarstige, als onmogelijk beschouwde stukken'. Naar Damascus is dan inderdaad een uitstekende keuze.

Strindberg schreef drie warrige en hoogst symbolistische stukken. Alles wat we op het podium te zien krijgen, speelt zich af in het hoofd van het mannelijke hoofdpersonage. Wat ontstaat, is een droomwereld met een heel eigen logica, waar tijd en ruimte nauwelijks nog betekenis hebben.

Dankzij de zwaar gecompriëerde tekst volgen de gebeurtenissen elkaar snel op. Strindbergs hoofdpersonage en alter ego, 'hij' genaamd, heeft zijn vrouw en kinderen verlaten. Hij ontmoet een nieuwe liefde (Karina Smulders), maar deze 'zij' is nog getrouwd met een ander (Leon Voorberg).

Als de twee geliefden een tijdje bij haar allesbehalve vriendelijke ouders verblijven, gaat het mis. Zij leest op aandringen van haar moeder zijn laatste boek, iets wat hij haar verboden had, en keert zich gedesillusioneerd van hem af. Dit brengt bij de schrijver een menta-

Jacob Derwig en Karina Smulders van Toneelgroep Amsterdam in het warrige *Naar Damascus*. Foto Jan Versweyveld

le crisis teweeg die zijn weerga niet kent. Het tot op dit moment nog goed te volgen verhaal verandert nu in een onnavolgbare nachtmerrie, verleden en toekomst gaan door elkaar heen lopen.

Zijn vrouw wordt zwanger en verandert in een monster. Zijn wens om als een heuse alchemist goud te kunnen maken, lijkt uit te komen, maar als hij moet verschijnen voor een comité van wetenschappers, wordt hij de grond in geboord.

Jacob Derwig speelt 'hij' en doet

dat zonder van de man een pathetische of sentimentele figuur te maken. Vooral in de eerste scènes - als alles nog redelijk normaal is - valt er vaak te genieten van de ironie en zelfbewuste humor die Derwig zijn personage meegeeft.

Totdat hij onder de voet wordt gelopen door regisseur Audi. Die heeft het moment van de psychose gekozen om visueel eens flink uit te pakken. Een zwart doek gaat omhoog en onthult de immense donkere ruimte van het toneelhuis. Ons wordt een blik gegund in

de onpeilbare diepten van de verbeelding van de schrijver. Helemaal achterin - door de minimale belichting hinderlijk slecht te zien, zelfs vanaf de voorste rijen - hangt een uitvergrote replica van Caravaggio's schilderij *Paulus' Beking op weg naar Damascus*. Acteurs rennen heen en weer op opzweepende muziek. Er hangen allemaal kooiconstructies in de lucht die de existentiële crisis van de man dubbeldekkend onderstrepen.

Het is een hoop theateraal geweld dat eigenlijk bijzonder weinig uit-

haalt. Inzicht in Strindbergs mysterieuze tekst levert het niet op en ook de acteurs gaan er niet mooier door spelen. Zelfs Derwig niet. Integendeel: er wordt geschreeuwd en gerend en vooral heel erg serieus gedaan door bijna iedereen. Maar al die overdadigheid komt nauwelijks aan.

Alleen als Chris Nietvelt, die 'de ander' speelt, na anderhalf uur over het podium gezworven te hebben haar eerste tekst uitsprekt, wordt die levenloze sfeer voor een moment doorbroken.

Met veel humor en relativering maakt ze een praatje met de gebroken schrijver. Samen maken ze vrouwonvriendelijke grappen en Nietvelt zingt een Frans lied. Eindelijk weer twee personages die van vlees en bloed lijken, iets wat deze voorstelling verder node mist.

Vincent Kouters

Naar Damascus van August Strindberg door Toneelgroep Amsterdam. Regie Pierre Audi. Stadsschouwburg Amsterdam, 6 april. www.toneelgroepamsterdam.nl